

Školská zrelosť a pripravenosť dieťaťa na školu

Obdobie nástupu dieťaťa do školy patrí medzi najvýznamnejšie udalosti v živote dieťaťa. Dieťaťu sa nielen radikálne mení zabehaný životný štýl ale aj denný režim. Opúšťa svet hier a každodennú bezstarostnosť. Na úspešné a bezproblémové zvládnutie nárokov v škole a súčasne novej roly žiaka musí dieťa splňať isté predpoklady. Problémy, zlyhanie, nízke sebavedomie hneď na začiatku školskej dochádzky môže dieťa vážne ohroziť, preto potrebné, aby dieťa vstupovalo do školy zrelé a pripravené zvládať požiadavky, ktoré život v škole prináša.

Školská pripravenosť (spôsobilosť) postihuje úroveň predchádzajúcej prípravy z hľadiska schopností dieťaťa získaných vplyvom prostredia a výchovy.

Školská zrelosť je dosiahnutie takého stupňa vývinu dieťaťa (telesného, rozumového, emocionálneho a sociálneho), ktoré zabezpečí úspešne zvládať nároky školy. Zrelosť centrálnej nervovej sústavy (CNS) dieťaťa musí byť odolná voči záťaži, schopná koncentrácie a emocionálnej stability. Vyšetrenie školskej zrelosti predškolača je veľmi dôležité.

BUDÚCI PRVÁK BY MAL VEDIETĽ:

- samostatne sa obliecť a obuť, zapínať gombíky a zaviazať šnúrky,
- samostatne sa najesť a obslúžiť na WC,
- správne vyslovovať všetky hlásky,
- vyjadrovať sa plynulo aj v zložitejších vetách,
- kresliť tak, že línie sú pevné a neroztrasené, uspokojivo obkresliť podľa predlohy rôzne útvary (štvorec, kruh, srdce atď.), uspokojivo obkresliť rôzne znaky podľa predlohy (body na hracích kockách, štvorlístok atď.),
- nakresliť postavu so všetkými základnými znakmi (musí mať hlavu, trup, končatiny),
- vystrihnúť jednoduchý tvar podľa predkreslenej čiary,
- poznať a rozlíšiť základné farby,
- spočítať predmety do 5,
- rozprávať obsah krátkej rozprávky a rozumieť jej obsahu, schopnosť reprodukčnej schopnosti (zopakuje vetu, čísla),
- naučiť sa naspamäť detskú pesničku alebo básničku,
- vysloviť krátke slovo samostatne po hláskach,
- orientovať sa v priestore, vie, kde je vpredu, vzadu, hore, dole, vpravo, vľavo,
- schopnosť sústrediť sa pri zjednodušenej ukážke Bourdonovho testu pozornosti,
- orientačné a rozlišovacie schopnosti:
 - orientácia v sociálnom prostredí (pozná svoje meno, adresu, vek);
 - orientácia v prírode (pozná niektoré zvieratá);
 - orientácia v priestore;
 - orientácia v čase; orientácia v prvej desiatke čísel (vie, koľko prstov má na ruke).

AKO BY SA BUDÚCI PRVÁK MAL SPRÁVAŤ:

- vydrží pri hre alebo inej činnosti 15-20 minút,
- začatú prácu alebo hru dokončí, nezačína neustále niečo nové, neodbieha,
- na nové prostredie a osoby si zvyká bez väčších problémov (neplače, neskrýva sa za rodičov, neuteká),

- väčšinou sa hráva spoločne s deťmi, nestráni sa ich spoločnosti, nie je medzi deťmi bojzlivý a plačlivý,
- nie je agresívny, spory s deťmi dokáže riešiť väčšinou bez bitky, hádky, vzdorovitosti,
- v jeho správaní by sa nemali prejavovať zlozvyky ako napríklad cmúľanie prstov, ohryzávanie nechtov, časté pokašliavanie, žmurkanie,
- nezajakáva sa pri reči,
- nepomocuje sa.

Treba sa zamerat' na: celkový zdravotný a psychický stav, vyspelosť reči (poruchy vývinu reči, slabozrakosť, poruchy sluchu, nízky vzrast, vrodené vývinové chyby, predčasne narodené deti), pozornosť a hyperaktivitu, adaptáciu na nové prostredie a cudzích ľudí, citovú pripútanosť (zväčša k matke), (ne)samostatnosť, hravosť, dátum narodenia (jún, júl, august), rozumové schopnosti na dolnej hranici normy alebo mentálna retardácia, nevyhranená lateralita (pravo-ľavorukosť).

NEZRELÝ PRVÁK

Prejavy: oneskorený vývin reči, citová labilita, hravosť, nadmerná pohyblivosť, rýchla únava pozornosti, zábudlivosť, neschopnosť vyčleniť zo získaných informácií podstatné, znížená práceschopnosť, častá chorobnosť, nepozornosť, vyrušovanie, neschopnosť dokončiť prácu, odmietanie písať domáce úlohy, zvýšená únava, strach zo školy, priveľa námahy na učenie, ťažkosti v prispôbení sa kolektívu atď. indikujú na neschopnosť zvládať požiadavky školy.

Ukazovatele zrelosti detského organizmu

- pomer výšky a hmotnosti – závažné sú len extrémny, t.j. veľmi malé a slabé deti môžu mať následkom telesnej stavby problémy,
- tzv. „filipínska miera“: dieťa si dočiahne pravou rukou ponad hlavu na ľavý ušný lalôčik,
- premena postavy, stráca sa detská tuková vrstva na úkor svalov, menia sa telesné proporcie – postava sa predlžuje, predlžujú sa končatiny, zužuje sa trup, zmenšuje sa veľkosť hlavy v pomere k telu,
- začína sa výmena mliečnych zubov za trvalé,
- koordinácia pohybov, lepšie šetrenie silami, schopnosť vykonávať drobnejšie a presnejšie pohyby,
- realistickejšie chápanie sveta,
- menšia závislosť na okamžitých potrebách,
- rozlišovanie častí a detailov – v akustickej a vo vizuálnej sfére,
- kontrola impulzov a citov, schopnosť odložiť svoje plány,
- väčšia vytrvalosť, dlhšia pozornosť.